

UMUMTA'LIM MAKTABLARIDA TA'LIM SIFATINI “LESSON-STUDY” METODIKASI ORQALI TAKOMILLASHTIRISH

Muradova Feruza Abdurazak qizi

A.Avloniy nomidagi pedagoglarni yangi metodikalarga o'rgatish

milliy-tadqiqot instituti 1-bosqich tayanch doktoranti

Tel: +99 895 002-40-90,

E-mail: feruzabonu_muradova@mail.ru

Annotatsiya: Shiddat bilan rivojlanib borayotgan zamonda umumta'lim maktablarida ta'lim sifatini yanada oshirish eng muhim vazifalarimizdan biri hisoblanadi. Shu sababli turli xil metodikalarni ta'lim tizimida sinab ko'rish va eng maqbulini ta'lim tizimi foydalanuvchilariga taqdim qilish darkor. Shu maqsadda “LESSON-STUDY” metodikasi orqali ta'lim tizimini yanada rivojlantirish zarur deb hisoblaymiz.

Kalit so'zlar: LESSON-STUDY, tadqiqot, o'qituvchi, o'quvchi, dars jarayoni, model.

Аннотация: Повышение качества образования в общеобразовательных школах является одной из важнейших наших задач в стремительно развивающуюся эпоху. Поэтому необходимо протестировать различные методы в образовательной системе и представить наиболее подходящий пользователям образовательной системы. Для этого мы считаем необходимым дальнейшее развитие системы образования по методологии «LESSON-STUDY».

Ключевые слова: LESSON-STUDY, исследование, учитель, ученик, учебный процесс, модель.

Annotation: Improving the quality of education in secondary schools is one of our most important tasks in the rapidly developing era. Therefore, it is necessary to test different methods in the educational system and present the most suitable one to the users of the educational system. For this purpose, we believe that it is necessary to further develop the education system through the "LESSON-STUDY" methodology.

Keywords: LESSON-STUDY, research, teacher, student, teaching process, model.

Lesson study – bu Uzoq Sharqdagi sinfdagi so'rovning shakli bo'lib, u hamkorlikda uzoq muddatli o'rganish orqali o'qitish va o'rganishning bir jihatini yaxshilashga qaratilgan. Pit Dadli uning kelib chiqishi va Angliyada foydalanish uchun qanday moslashtirilganligini tasvirlaydi.

Ta'lim va o'rganish bo'yicha tadqiqot dasturi (TLRP) "Sinflarda, maktablarda va tarmoqlarda qanday o'rganishni o'rganish" loyihasi davomida o'qituvchining ta'lim

strategiyalarini baholashdan foydalanish bo'yicha amaliyotini ishlab chiqish va amaliyotchilar o'rtasida qanday o'tkazish mumkinligini o'rgandi. Loyihaning bir qismi darslarni o'rganish deb ataladigan kasbiy ta'lim va amaliyotni o'tkazishning o'ziga xos yondashuvini o'rganishni o'z ichiga oldi. Tadqiqot davom etmoqda, ammo sinov bosqichi yakunlandi va ushbu maqolaning mavzusi bo'lib, unda quyidagilar tasvirlangan:

- Lesson study nima?
- U qanday ishlaydi?
- Va nima uchun bu o'qituvchilar, maktablar va siyosatchilar uchun

ahamiyatini oshiradi.

Lesson study nima?

Lesson study o'zining ildizlari Uzoq Sharqda joylashgan bo'lib, u yerda Xitoy va Yaponiyada keng qo'llaniladi. Bu g'arb o'qituvchilarining e'tiboriga 1990-yillarda uchinchi xalqaro matematika va fanlarni o'rganish (TIMSS) davomida deyarli tasodifan tushdi. Ikki amerikalik tadqiqotchi Ketrin Lyuis va Richard Xiyeber Yaponiyada bo'lganlarida o'qituvchilar va maktablar orasida "Lesson study" keng tarqalgan amaliyotiga duch kelishdi. Lesson study jarayonida o'qituvchilar guruhlarida o'quvchilarning bilim olishi va o'z sinflarida yaxshilanishi kerak bo'lgan rivojlanish sohasini aniqlaydilar. Keyin ular o'quvchilar ta'limining ushbu jihatiga ta'sir qilishi mumkin bo'lgan o'qitishdagi o'zgarishlarni surishtiradilar. Quyida ko'rib chiqamizki, Yaponiyada bu maqsadda so'nggi paytlarda olib borilgan keng ko'lamli o'qituvchilar tadqiqotlari mavjud.

Guruh bir yildan uch yilgacha birga ishlaydi:

o'quvchilarning bilim olishini yaxshilashi mumkin bo'lgan darslarga aralashuvni rejalashtirish

ushbu "tadqiqot darslarini" o'rgatish va hamkorlikda yaqindan kuzatish

natijalarni diqqat bilan muhokama qilish va nima sodir bo'lishini yozish - "muvaffaqiyatlar" va "muvaffaqiyatsizliklar".

So'nggi to'qqiz yil ichida Lesson study AQShning bir qator joylarida ishlab chiqilgan. U Angliya va Gonkongdagi Xalqaro Sifatli Ta'lim Assotsiatsiyasi (IQEA) loyihasida ham qo'llaniladi. Ushbu maqolada tasvirlangan tadqiqot Buyuk Britaniyadagi darslarni o'rganish bo'yicha markazlashtirilgan moliyalashtirilgan birinchi ishlanma va tadqiqotdir.

“Lesson study”ning asosiy komponentlari

Birgalikda tadqiqot rejimida ishlashning asosiy qoidalari.

Case o'quvchilaridan foydalanish.

Siz o'rganmoqchi bo'lgan narsani va nima uchun ekanligini aniqlash - tadqiqotingiz yoki so'rovingiz.

Diqqatingiz haqida allaqachon ma'lum bo'lgan narsalar bilan bog'lanish va chizish.

Birgalikda rejalashtirish.

Birgalikda kuzatish (va ma'lumotlarni yig'ish).

O'quvchilar va tadqiqotchilar tomonidan o'rganilgan narsalarni muhokama qilish, tahlil qilish va yozib olish.

Amaliyot/ma'lumotlarni yozib olish va distillash (masalan, video, kadrlar yoki audiodan foydalanish).

Boshqalarga o'rgangan narsangizdan o'rganishga yordam berish yo'llarini topish - yangilangan, takomillashtirilgan yoki o'zgartirilgan.

Buni yetkazish uchun artefakt yaratish (xodimlar yig'ilishi, PowerPoint, video, murabbiylik qo'llanmasi) va undan haqiqiy foydalanish.

Less study qanday ishlaydi?

Darsni o'rganishni o'rganayotgan amerikalik tadqiqotchilar yapon o'qituvchilari matematika bo'yicha yanada murakkab fan bilimlariga va tanqidiy jihatdan murakkab pedagogik fanlarga - matematikani qanday o'rgatish va bolalar matematikani qanday o'rganishga oid bilimlarga ega ekanligini aniqladilar. Bu hech bo'lmaganda qisman darsni o'rganish bilan bog'liq. Darsni o'rganish amaliyotni har doim ham, o'quvchilarning o'rganishi va ishlashini yaxshilash mumkin degan asosga asoslanadi. Yaponiyada pedagogikani tekshirish va takomillashtirish uchun darslarni o'rganish guruhlarini tuziladi. Guruhlar turli yoshdagi, tajribaga ega va maktab ierarxiyasining turli nuqtalarida bo'lgan amaliyotchilarni o'z ichiga olishi mumkin. Biroq, darsni o'rganish guruhida barcha a'zolar yangi amaliy bilimlarni ishlab chiqish va o'tkazish jarayonida bir xil ahamiyatga ega.

Lesson study guruhi quyidagi jarayonlar orqali fanning ma'lum bir yo'nalishini o'qitish bo'yicha o'qitish va pedagogik bilimlarni yaxshilashga e'tibor qaratadi:

- ✓ Ehtiyojni guruh tahlili (o'quvchilarni o'rganish)
- ✓ ularning amaliyotida pedagogik bilimlardagi kamchiliklar qayerda ekanligini tahlil qilish (o'quvchilar faoliyatini baholash asosida) va
- ✓ so'nggi tadqiqotlar ushbu sohadagi o'zgarishlar haqida nima deyishi mumkin.

Guruh o'qituvchilari "tadqiqot" yoki "o'rganish" darsini birgalikda rejalashtirishadi, ular aniqlangan muammoni ba'zi ma'lumotli, lekin sinab ko'rilmagan yoki rivojlanmagan (ular tomonidan) yordamida hal qilishga qaratilgan. Tadqiqot darsini birgalikda rejalashtirgandan so'ng, bir kishi darsni o'rgatadi, boshqalari esa kuzatadi. Dars uchta (yoki ko'paytmalari - olti yoki to'qqiz) o'quvchining maxsus o'rganishini hisobga olgan holda rejalashtirilgan. Ular sinfdagi turli o'quvchilar guruhlariga xosdir (aytaylik, ushbu fan/aspekt bo'yicha quyi, o'rta yoki yuqori darajali). Darsning har bir bosqichi uchta bosqichning har birining ehtiyojlarini

hisobga olgan holda rejalashtirilgan va dars rejasi odatda tadqiqot darsi davomida kuzatuvlar qayd etilgan shablona aylanadi - yana uchta o'quvchiga nisbatan. Bir o'qituvchi dars beradi, boshqalari esa - har doim o'quvchilarning xatti-harakati va o'rganishiga e'tibor qaratishadi - ular nima qilishlari va o'rganishlari bashorat qilinganini haqiqatda sodir bo'lgan narsalar bilan taqqoslaydi. Darsdan so'ng guruhda darsdan so'ng muhokama o'tkaziladi, bunda o'quvchilarning o'rganishlari kuzatish yozuvlari yordamida batafsil muhokama qilinadi. Yaponiya va AQSh tadqiqotlari shuni ko'rsatadiki, bu holatga e'tibor qaratish o'quvchilar e'tiborini o'rganishga qaratishga va o'qituvchidan e'tiborni chalg'itishga yordam beradi, bu esa guruh a'zolari o'rtasida erkinroq muhokama o'tkazish imkonini beradi. Ko'proq ochiq kuzatuvlar olib borilishi mumkin, ko'proq potentsial echimlar taklif qilinishi va muhokama va mulohazalarda ko'proq xavf-xatarlar olinishi mumkin. Buning sababi, darsni o'rganish guruhining barcha a'zolari darsning egasidir. Bundan tashqari, munozara o'qituvchi haqida emas - bu ularning barchasi mas'ul bo'lgan o'rganish (yoki uning yetishmasligi) haqida. Bundan tashqari, tadqiqot darsida nima ishlaganini kashf qilish qanchalik muhim (ayniqsa, agar u boshidanoq hamma ishlaydi deb o'ylagan bo'lsa). Muayyan o'qitish yondashuvini ishlab chiqish va takomillashtirishga qaratilgan tadqiqot darslari tsiklining oxirida ular mahalliy maktablar va kollejlardan taklif etilgan o'qituvchilar va maslahatchilar auditoriyasi oldida o'zlarining amaliyoti va tajribasini baham ko'rish uchun "ommaviy tadqiqot darsi" ni o'tkazishlari mumkin. tanqidni kengaytiradi. Bu butun shahar miqyosida bo'lib o'tadigan tadbir bo'lishi mumkin - bu erda bolalar maktabdan keyin qoladilar va dars zalda o'qiladi, so'ngra o'qituvchilar, o'quvchilar va tinglovchilar o'rtasida yondashuvning afzalliklari haqida suhbat bo'ladi. Bunga qo'shimcha, Yapon darslarini o'rganish guruhlari o'z natijalarini nashr etadilar. Ushbu tadqiqotlar mamlakatda ishlab chiqarilgan o'quv tadqiqot adabiyotlarining 50% dan ortig'ini tashkil etuvchi yapon o'qituvchilari tomonidan keng o'qiladi. Aksariyat yapon o'qituvchilari bir vaqtning o'zida kamida bitta darsni o'rganish guruhida qatnashadilar.

Nima uchun Lesson study samarali?

Uchuvchi a'zolari darsni o'rganishning o'ziga xos elementlari quyidagilardan iborat ekanligini aniqladilar:

Darsga va uning natijalariga egalik huquqini baham ko'rish orqali tavakkalchilikning kuchayishi mumkin bo'ladi - bu o'qituvchilarni xavfsiz o'ynashga olib kelishi mumkin bo'lgan tekshirish va samaradorlikni boshqarishga yo'naltirilgan kuzatishning aksariyat ta'siridan keskin farq qiladi:

“... tadqiqot darsi bo'lib, unda siz amaliyotingizning ushbu qismini juda qulay va xavf tug'dirmaydigan usulda o'tkazishingiz mumkin, bunda ishlashni boshqarish usulida emas, balki tengdoshlar guruhining kuzatuvlariga o'xshab, o'zingizga yoqmagan narsalarni olib, uni yaxshilash mumkin. .” (uchuvchi o'qituvchi)

ko‘p nuqtai nazarlarning barchasi kuzatishlarni o‘quvchilar va ularning o‘rganishiga qaratadi - bu ko‘proq o‘quv jarayonlarini ko‘rish, tasvirlash va muhokama qilish imkonini beradigan sinfdagi shovqin tezligini sekinlashtiradi.

birgalikda rejalashtirish, o‘qitish va tahlil qilish jarayoni o‘qituvchilarga tadqiqot darsini o‘tkazishda bevosita bir-biridan o‘rganish imkonini beradi. Sinovdagi ko‘plab o‘qituvchilar hamkasblarini darsni o‘rganishda ishlab chiqilgan usullarga o‘rgatish uchun darsni o‘rganish usulini moslashtirdilar.

Lesson study boshqa sinfdagi harakat tadqiqoti yoki so‘rovidan nimasi bilan farq qiladi?

Lesson study sinfdagi harakat tadqiqoti yoki so‘rovining ko‘plab boshqa shakllaridan farq qiladi. Harakat tadqiqotida x bajarishning ta'siri yoki o‘quvchilar ma'lum bir tarzda guruhlangan bo‘lsa nima bo‘lishini o‘rganishga qaratilgan tadqiqot savoli bo‘lishi mumkin bo‘lsa-da, darsni o‘rganish har doim o‘qitish va o‘rganishning bir jihatini yaxshilashga asoslanadi. Tadqiqot savoli har doim: "Qanday qilib biz x ni y ga samaraliroq o‘rgatishimiz mumkin?" Lesson study jarayoni juda aniq qadamlarga ega (qarama-qarshi sahifadagi 1-10-bosqichlarni ko‘ring), hatto darsdan keyingi muhokamani o‘tkazish usuligacha va diqqatni jamlash va yaxshilashdagi muvaffaqiyatining sabablaridan biridir. Tadqiqotchilar va tajriba o‘qituvchilari tomonidan ushbu yuqori tuzilgan "maslahatlashuv" amaliyotiga o‘xshash hisoblannadi.

XULOSA

Lesson study professional ta’lim, amaliyotni rivojlantirish va o‘tkazish modelini taklif etadi, u Uzoq Sharqda ishlaydi va tajriba o‘rganish va sohadagi keyingi ishlanmalar orqali olingan dalillarga ko‘ra, ushbu mamlakatda ishlashi mumkin. Murabbiylik kabi kasbiy ta’limning barcha sinfdagi kontekstli yondashuvlarida bo‘lgani kabi, model etakchilik uchun qiyinchiliklarni keltirib chiqarishi mumkin, ya'ni. Vaqt va resurslarni taqsimlashni qanday tashkil qilish va ustuvorligini aniqlash, ushbu tadqiqotning dalillari shuni ko‘rsatadiki, u sinflarga ta'sir qiladigan amaliy bilimlarni ishlab chiqish va uzatish imkonini beradigan jarayonni ta'minlaydi va o‘qituvchilarni boshlang‘ich va o‘rta maktablarda ularning rivojlanishining barcha bosqichlarida jalb qiladi. Shuningdek, u ishlagan narsalarni qo‘lga kiritish amaliyotini rag‘batlantiradi va bu hamkasblarning kasbiy bilimlarini xabardor qiladi.

Adabiyotlar/Итрепатыпа/Reference:

1. Cordingley, P., Bell, M., Rundell, B., Evans, D., & Curtis, A. (2004). *How do collaborative and sustained CPD and sustained but not collaborative CPD affect teaching and learning?* London: EPPICentre, Institute of Education.

2. Department for Children, Schools and Families. (2008). *Improving practice and progression through Lesson Study: a handbook for headteachers, leading teachers and subject leaders*. London: DCSF.
3. Dudley, P. (2008). Lesson Study in England: from school networks to national policy. Presented at the World Association of Lesson Studies Annual Conference, Hong Kong Institute of Education.
4. Dudley, P. (2011) Lesson Study: what it is, how and why it works and who is using it, www.teachingexpertise.com
5. Dudley, P. (2012) Lesson Study in England: from school networks to national policy, *International Journal of Lesson and Learning Studies*, 1.1 pp 85-100
6. Dudley, P. (2013) *Teacher Learning in Lesson Study: what interaction-level discourse analysis revealed about how teachers utilised imagination, tacit knowledge of teaching and freshly gathered evidence of pupils learning, to develop their practice knowledge and so enhance their pupils' learning*, *Teacher and Teacher Education*, *Teaching and Teacher Education* 34 (2013) 107e121
7. Hadfield, M., Jopling, M., and Emira, M. (2011) An evaluation of the National Strategies Primary Leading Teacher programme. London, Department for Education.
8. Hargreaves, D. H., (2012) A self improving school system: towards maturity, Nottingham, NCSL Pedder, D. and Opfer, D., (2012) Professional learning orientations: patterns of dissonance and alignment between teachers' values and practices, *Research Papers in Education*, London, Routledge pp 1-32
9. Norwich, B., Dudley, P. and Ylonen, A (Forthcoming) What Lesson Study can contribute to the classroom based formative assessment of pupils' learning difficulties.
10. Robinson, V., Hohepa, M., & Lloyd, C. (2009). *School leadership and student outcomes: identifying what works and why best evidence synthesis*. Auckland: New Zealand Ministry of Education.